

ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

Ω Ι Μ Ε

Στὴ Φαλίτσα

Διάβαινα τὶς ἐρημικὲς φράγτες τῶν κήπων καὶ μ' ἀγγίζαν κάποια χόρτα, καὶ τὰ βῆτα μὲ ἀγγέλωναν. Πάνω τώρα ἀπὸ τὶς φράγτες φαινόταν τὸ καμπαναριὸ καὶ κορφὲς κυπαρισσιῶνε. Ἐνα σπιτάκι μόνο ψηλά καὶ ἡ στράτα μου ἐσώθη. Καὶ στὴν ἀλλή του ποῦ ἦταν ἀπάνω ἀπὸ τὸν κοκκινόβροχο, ἡ γυναῖκα ἐσήκωνε τὸ χέρι στὰ μάτια καὶ τήραζε κατὰ τὸ νησάκι τὸ χέρι γιὰ τὸ φεγγάρι. Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὰ μένα δλόγομο πρόσωπο, μὲ κατεβασμένο τὸ χέρι, τὴν εἶδα ξάστερη, καὶ ἡ Θύμησις τερπνὰ μου ἐκλίθηκε στὴν εἰδὴ της. Κερένια ἡ ὕψη, φωτεινὴ ἀπὸ χλωμὸ φῶς φεγγαριοῦ μέσα δέ της, καὶ τὰ μάτια ἐπερίμεναν γιὰ νὰ ἰδοῦν κάτι στὰ πέλαγα. Ἡ μορφὴ ἐτούτῃ ἦταν καὶ τότε σὰν εἰκόνα ποῦ ἡ θλίψη πάλι τὴν ἐγιόμιζε ἀπὸ φῶς καθάριο... Μιά βάρκα ποῦ ἐβόλτορε ἀπὸ τὸ νησάκι ὡς τὰ χαλίκια, τ' ἀκρογιάλι ποῦ ἐκαθόμουν. Ἐπλεγε ἡ βαρκούλα σ' ἡσυχίαν ἀγεράκι, κ' ἡ φωνούλα λειπόφυχη ἐτραγούδα γλυκὰ λόγια. Πρὶν ἐβγῇ τὸ φεγγάρι. Ἐξέγανω ἡ βάρκα στὸ ἀκρογιάλι μου, κ' ἔνα φαναράκι ἐσήκωσε ὁ νεὺς γιὰ νὰ ἰδῇ στὸ φῶς του τὴν κόρη. Φωτιστὴ τὸ χλωμὸ πρόσωπάκι τῆς νεῖδς καὶ χαμογέλασε γλυκὰ στὸ νεὺς κοιτάζοντάς τον. Ἡ βάρκα σιγότερ' ἐκινετο ἀκρογιάλι-ἀκρογιάλι. Κι ἄκουσα. — «Βγαίνει σὲ λίγο τὸ φεγγάρι καὶ τρέμω». — «Ἔτσι μὲ φεγγάρι σ' εἶδα πρῶτα. Στὴ θύρα σὰν εἰκόνα καὶ πάνω σου ἡ κληματαριά. Καὶ στὰ μάτια σου τὸ φῶς του ἐκεντοῦσε κόσμον ὅλο. Κ' ἐχλώμιανες γιὰ μιὰ φορὰ. Τρέμεις πάντα ἀπὸ τότες τὸ φεγγάρι. Γιατί;» — Τὸ φεγγάρι ἀπόνυχτο ἐβγήκε, καὶ στὴν ἄλλῃ βόλτα βάρκας ἄκουσα: — «Φεγγάρι ἦταν καὶ τότε· εἴμαστε οἱ τρεῖς μας. Ἐγώ, ἡ νεῖα γυναῖκα σου, καὶ σὺ. Θυμήσου... Θαρῶ πῶς βλέπω πάντα στὰ νερά τὴν ἄσπρη τῆς μαντήλα κάθε φεγγάρι... Τὴ μαντήλα τοῦ κεφαλιοῦ ποῦ ἐξήταε βοήθεια.. Γιατί, γιατί τὸ καμες; Θυμήσου...» — Καὶ τώρα ἡ βάρκα ἐφαινόταν ὀλάκερη ἀπάνω στὸ ἀσημένιο ἀλλάκι τοῦ φεγγαριοῦ. Ὁ νεὺς γλυκὰ ἀγκαλιάζει τὴ νεῖα. «—Γιὰ σένα.—Πόσο τόχα καὶ μὲ θὰ μ' ἀγαπᾷς;—» Ὅσο ζῇ τὸ φεγγάρι στὴ θάλασσα.— Ἀπόψε φτάνει ὡστόσο. Φτάνει τὸ φεγγάρι. Μὲ χλώμιανε καὶ μοιάζω πεθαμένη. Κ' ἔγειρε στὴν ἀγκαλιά του γλυκὰ. Ὁ νεὺς ἀναπαύεται. Τῆς ἐμίλησε ψιθυριστὰ θεομὰ πρῶτα λόγια, ὅστερα δυνατὰ, κ' ἀπὲ ἀκόμα δυνατώτερα. Ἡ βάρκα ἐγλύστρεψε χαρούμενη στὴ γαλήνη, κ' ἡ φωνὴ του ἐβούλιαζε πνιγμένη στὰ νερά. — Ὡμέ! —

Καρδαμύλη.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΙ ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΗ

ΟΙ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΟΙ

Ἀγαπητέ μας Ψυχάρη,

Ἐλα νὰ παραδεχτοῦμε ἕναν καινούριο ἄνθρωπο. Μᾶς εἶνα ἄναγκατος καὶ ἐξὸν ἀπὸ πολὺ χαρακτηριστικός. Οἱ καθάρειντες μᾶς βάπτισαν μαλλιαρούς—ἐπιθετο ἀνόητο ποῦ δὲ σημαίνει τίποτις. Ἐμεῖς ὅμως νὰ τοὺς δώσουμε ἕνα ποῦ κάτι νὰ σημαίῃ. Νὰ τοὺς ποῦμε τυφλοπόντικους. Σκέλιζα ὅλα τὰ λεξικά καὶ δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ καλύτερον ὄρον ἀπ' ἀπὸν καὶ πῶς γιομάτο μ' ἐννοία. Εἶναι ἔπειτα καὶ οἰκονομικός. Γιατί ἐκεῖ ποῦ θὰ μεταχειρίζου-

μαστε: ἀπορασπισταὶ τῆς καθαρεύουσας, πρόμαχοι τῆς καθομιλουμένης, «διασώται τῆς μέσης, δηλαδὴ κ.τ.λ.» θάχουμε μιὰ μόνο λέξη ποῦ νὰ τὰ κλείνει ὅλα μέσα της. Ἐξὸν ἀπ' ἀπὸν προλαβαίνουμε καὶ μιὰ σύγχυση. Γιατί όταν θὰ λέμε: «καθαριστὲς» κατὰ τὸ τυπικὸ τοῦ λαοῦ, οἱ περισσότεροί θὰ νομίζουν ὅτι πρόκειται γιὰ «ἐδοκαθαριστὲς», καὶ δὲ μᾶς συμφέρει ἡ παρεκμύηση. Γιατί ἐκεῖνοι τοῦλάχιστο—οἱ ἐδοκαθαριστὲς δηλ.—κάτι κάνουν, μὰ ἀπὸ τοὺς... Ἄς εἶναι.

Ἔτσι κι ὁ πῶς ἀγράμματος ποῦ θάκοι τὸν καινούριο μᾶς ὅσο θάξαι μπροστὰ τοῦ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς εἰκόνας. Θὰ φαντάζεται ἕναν τυφλὸ ποντικὸ ποῦ σκάφτε, τὰ χρώματα καὶ βγάξει στὸ φῶς κατασκευασμένα κόκαλα κι ἄλλα παρόμοια.

Μᾶς μένει στὸ τέλος—κι ἀπὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο—ἡ ἐδωκομότης τῶν καθαρεύουσάνων, ποῦ θὰ μᾶς τὴν ἐμολογήσουν ὅστερ' ἀπὸ καμιά εἰκοσιεπτά χρόνια, γιατί τόσο εὐστοχα καὶ ταίριαστὰ τοὺς τιτλοφορήσαμε.

Ἡ μόνη δυσκολία ποῦ πρέπει κάπως νὰ μᾶς ἐνησυγῇ εἶναι ἡ κατάταξις τοῦ θηρίου στὴ ζωολογία, καὶ θὰ γραφῇ μετὰ μερικὸν καιρὸ. Μ' ὅλα ἀπὸ δὲ δισταῖ νὰ ὑποβάλω ἕνα εἶγμα. Σήμερα ὁ κοινὸς τυφλοπόντικος κατατάσσεται στὴν τάξιν τῶν ἐντομοφάγων. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἀναλογία ὁ δικός μας μπορεῖ νάχη τὸν ἐξῆς περίπου ἐπιστημονικὸν ὀρισμὸν: «Κατηγορία τῶν Σπονδυλωτῶν, ὁμοταξία τῶν Ὀφθαλμικών, τάξις τῶν τυφλοπόντικων, οἰκὸγένεια τῶν κοντομυῶνων, εἶδος—τυφλοπόντικος ὁ «δῖππος» [Λατ. Talpa cocca dipes]. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά: Φοβεῖται τὸ φῶς ἐπειδὴ ἔχει κλειστὰ τὰ μάτια. Γιατὶ ζητάει τάρους καὶ πηγίδια γιὰ κατοικία. Τρέφεται μὲ μάρμαρα καὶ μὲ βαλσαμωμένα σκουλήκια. Ἀναπνέει μὲ τὰ σαλιαρίσματα τῆς προγονικῆς εὐκλείας καὶ ἐκθέτει νεκροὺς γιὰ νὰ τοὺς κλέψῃ τὴ ζωή.»

Ἐλπίζω ὅμως στὰναμεταξὺ νὰ προτείνῃ κανένας ἄλλος πῶς ἐπιτυχημένον ὀρισμὸν.

Πόλη 5 τοῦ Μάη 1905.

Πάντα ἀφοσιωμένος
ΜΑΛΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ

4

Η ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Όταν στὸ κάθε κύλισμα τοῦ χρόνου μᾶς χαιρετάει χαρούμενη ἡ νύχτα τῆς πέντε πρὸς τὴν ἑξῇ τ' Αὐγούστου, θυμοῦμαι τί μοῦλεγε κάθε χρόνον ἡ μητέρα μου, σὰ μ' ἔρραιναν ἀκόμη τὰ πρῶτα φῶτα τῆς Αὐγῆς τοῦ βίου μου, σὰν ἦμουν μικρὸ παιδί ἀκόμη, αὐτὴ τὴν ἀγία νύχτα.

«Ἀπόψε, παιδί μου, τὰ μεσάνυχτα θάνοϊξουν τὰ 'πουράνια. Εἰν' ἡ νύχτα ποῦ ὁ Χριστὸς πέταξε στὸν οὐρανὸ κι' ἀστραφέν ὁ κόσμος ὅλος. Ὅποιος ἔχει καθαρή τὴν ψυχὴ θωρεῖ ἀπὸψε τοὺς οὐρανούς π' ἀνοίγουν καὶ τὸ θρονί τοῦ Θεοῦ. Μιά θεῖα μου κοιμήθηκε (τὰ παλιὰ τὰ χρόνια πόσες καὶ πόσες δὲν ἐκοιμοῦντο;) μιὰ τέτοια νύχτα ἀπάνω στὸ δῶμα της καὶ τὰ μεσάνυχτα, τὴν ὥρα ποῦ κράζει τὸ πρῶτο ὄρνιθι, εἶδε ν' ἀνοίγῃ μιὰ πορτίτσα στὸν οὐρανὸ κ' εἶδε νὰ περνοῦν καὶ νὰ διαβαίνουν μίσε' ἀπὸ τὴν πόρτα τ' Οὐρανοῦ πολλοὶ ἄνθρωποι χρουσοφορεμένοι, δίκιες ψυχές, καθαλισμένοι οἱλοὶ ἀπάνω σὲ χρυσοῦ ἀλόγατα. Μὰ ἔκαμεν ἄσχημα ποῦ τὸ ξεμυστηρεύτηκε—κατὰ τῆς!—αὐτὸ τὸ θέαμα καὶ γι' αὐτὸ, γιέ μου, δὲν ἀξιώθηκε νὰ τὸ ξαναδῇ. Χαρά στον ποῦ θωρεῖ καὶ δὲ λῆγει τίποτα. Ἀκόμα, αὐτὴ τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα ἀποῦντο, ἡ θάλασσα,—δόξα νάχης, Θεέ μου—γίνεται γλυκεῖα σὰ μέλι, μὰ μόνο γιὰ μιὰ στιγμή· ἔπειτα γίνεται πάλι ἀρμυρή!»

Κ' ἔχουν τόσην πίστη σ' αὐτὲς τὶς θρησκευτικὰς προλήψεις οἱ νησιῶτες μᾶς καὶ πρὸ πάντων οἱ γυναῖκες, ὥστε ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ἢ ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς νύχτας ἐκείνης φέρουν μ' εὐλάβεια καὶ κρεμάζουν στὰ παράθυρα τὰ πολύτιμα φορέματά [τους ὡς τὸ πρῶτο, γιὰ νὰ τὰ δοῦν τὰ 'πουράνια καὶ τὰ περεχύση ἡ εὐλογία τοῦ Χριστοῦ. Καὶ βλέπεις στὸ κάθε παράθυρο ξαπλωμένα καινούργια χαλιά περσικά ἢ τουρκικά, μαντήλια κινέζικα μεταξωτά, παπλώματα καὶ κουβέρτες, χρυσόφαντα καὶ βαμβακερά φορέματα νὰ κινούνται μὲ τὴν πνοὴ τῆς πρωϊνῆς δροσιᾶς ποῦ ἐρχεται λουσμένη καὶ μυρισμένη ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὸ ἀχνὸ τοῦ φεγγαριοῦ φῶς ἢ τῶν ἀστρῶν ἢ λαμπράδα δίνουν χρώματα φανταστικά στὰ φορέματα ποῦ τρέμουν ἀπὸ μιὰν ἐλλειψτικὴν φρικίαν στῶν παραθυρίων τὰ κάγκελα κρεμασμένα. Μὲ μιὰ παραξενὴν εὐσέβεια καὶ μὲ κάτι πόθους συγχυσμένους, τάνυπαντρο κορίτσι κρεμᾷ τάγαπημένα προικιά της, γιὰ νὰ τὰ γλυκοκοιτάξουν τὰ 'πουράνια καὶ τῆς στείλουν γαμπρὸ ἕνα παλληκάρι ζηλευτό.

Κ' ἐνῶ μ' ἕνα βαθύ πύθους αἶσθημα βλέπει μὲ φόβο τὰστρα ποῦ λάμπουν μὲ τόσην ἄγρια γλυκάδα στὸ μαῦρον οὐρανὸ, ψιθυρίζει ἀνάμεσα στὰ δόντια της τὴν εὐχὴ τῶν φορεμάτων της: «Ἐφ' ἔτο στὸ παράθυρο καὶ τοῦ χρόνου πάνω μου».

Όταν ὁ βασιλεὺς Ἡλῖος ἀρχίζει νὰ δείχνῃ τὸ φωτόλουστο πρόσωπό του πίσω ἀπὸ τὸ πέλαγο, χρυσώνοντας εἰς κορφὰς τῶν ξερῶ βουνῶν τοῦ μικροῦ νησιοῦ μᾶς, ὅλα τὰ 'φορέματα φυλάττονται στὴ θέση τους, στὴν κασέλα.

5.

Ο ΓΑΜΟΣ

Α',

Πρὶν ν' ἀρχίσουμε τὴν περιγραφὴ τοῦ γάμου, μᾶς φαίνεται καλὸ νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τοὺς ἀρραβῶνες. Οἱ γονεῖς τῆς κόρης ἅμα σημαδεύουν τὸν γαμπρὸ καὶ καταλάβουν πῶς εἶναι δυνατό νὰ τον πάρουν γιὰ τὴν κόρη τους, θὰ στείλουν μερικοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, πρόσωπα σεβαστά, τοὺς «ἀποκροσιάρηδες» ὅπως τοὺς λένε, νὰ πᾶν τὴ νύχτα μὲ τὸ φανάρι (1) στοῦ γαμπροῦ τὸ σπῆτι, γιὰ νὰ 'γυρέσουν τὸ νέον ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Γιατί εἰδὼ χωρὶς τὴ θέλησιν τῶν γονέων εἶναι πολὺ σπάνιον πρᾶγμα νὰ γίνῃ ἀντρόγυνον. Μιά χάρη κι αὐτὸ ἀπὸ τὶς πολλὰς ποῦ κρύβει ἡ ἐλληνικὴ οἰκογένεια.

«Θέλουμε κι' ἀγχαπῶμε τὸν υἱὸ σας νὰ τον κάμουμε γαμπρὸ στὴν κόρη μας»· ἔτσι ἀρχίζουν οἱ ἀποκροσιάρηδες τὴν διμιλία τους, ὅταν θὰ παρουσιαστῇ ἡ κατάλληλη περίστασις. Ἐπειτα θὰ πλέξουν τὸ ἐγκώμιο τῆς ὁμορφίαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμιοῦ τῆς κόρης, τελευταῖα δὲ θ' ἀπαριθμήσουν τὰ προικιά, τὸ σπῆτι καὶ τὴν προικὰ της «εἰς μετρητά». Στὸ νησί μᾶς ἀπαιτοῦνται μύριοι κόποι καὶ χιλιάδες ἀγῶνες γιὰ νὰ παντρεύῃ ἕνας φτωχὸς πατέρας τὴν κόρη του ἢ ἀδερφὸς τὴν ἀδερφή του. Ἡ κόρη γιὰ νὰ στεφανωθῇ πρέπει νάχη «ἐν τάξει» ὅλα τὰ προικιά της, ποῦ μποροῦν νὰ κοστίσουν λίγο-λίγο ἐξήντα λίρες, θέλει νάχη τὸ σπῆτι της, θέλει νάχη καὶ καμπόσα μετρητὰ γιὰ προῖκα (=φούντα). Φιλότιμος, τιμημένος καὶ παλληκάρι θεωρεῖται ὁ νέος, ποῦ μπορεῖ μὲ τὴν ἐπίπονη καὶ σφουρτωμένη θάλασση δουλιὰ του νὰ παντρεύῃ δυὸ ἢ τρεῖς ἀδερφάδες.

(1) Ἀπ' αὐτὸ εἶναι κ' ἡ φράσις ποῦ λέν ἐδῶ: «Ἐλιν καιρὸς νάψω τὸ φανάρι γιὰ τὴν κόρη μου» = εἶναι καιρὸς νὰ ζητήσω γαμπρὸ.

Ἄμα οἱ γονοὶ τοῦ παλληκαριοῦ παραδεχτοῦνε γιὰ νύφη τὴν κόρη ποὺ τοὺς προξενεῦουν, θὰ ζή-
τήσουν καὶ τὴ γνώμη τοῦ γιοῦ τους. Ὅταν κι'
αὐτὸς κρίνῃ καλὸ νὰ σμίξῃ τὴ ζωὴ του μὲ τὴ ζωὴ
τῆς κόρης, ποὺ του προτείνουν γιὰ σύζυγο, δίνει γιὰ
σημάδι τῆς υπόσχεσής του ἓνα ἢ πολλὰ χρυσὰ φλω-
ριά. Αὐτὰ παίρνουν μὲ χαρὰν οἱ ἀποκροσιάρη-
δες καὶ τὰ φέρουν στῆς νύφης, φωνάζοντας ἀπ'
ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα «καλορίζικα». Εὐθύς διαμοιρά-
ζονται γλυκίσματα κ' εὐχίες. Τῆς νύφης ὡς ἀντάλ-
λαγμα θὰ δώσουν στὸ γαμπρὸ ἓνα χρυσὸ δαχτυλίδι
δεμένο σ' ἓνα χειρομάντιλο.

Ἦστερ' ἀπ' ὀλίγες μέρες γίνεται, κατὰ διαταγὴ
τοῦ γαμπροῦ, ἐπίσημα ἡ «βίξιτα». Ἡ νύφη θὰ πάγῃ
στολισμένη μ' ὅλους τοὺς συγγενεῖς τῆς στοῦ γαμ-
προῦ τὸ σπῖτι, ὅπου ἀφοῦ δοθοῦν τὰ γλυκίσματα κι'
ἀνταλλάχθουν οἱ καθιερωμένες εὐχίες, θὰ προσφέρῃ
ἀπὸ μὴν ἀνθοδέσμη μικρὴ σ' ὅλα τὰ πρόσωπα ποὺ
βρίσκονται στοῦ γαμπροῦ, φιλώντας μὲ τὰ παρθενικά
χείλη τῆς ταπεινὰ τὸ δεξιὸ χεῖρ μόνον τῶν γεροντοτέ-
ρων, ὅταν στὸν καθένα τοὺς δῇ τὰ μυρισμένα λού-
λουδα. Ἡ συνοδεία τῆς νύφης θὰ μείνῃ μερικὲς στιγ-
μές ἀκόμη, στιγμές γιὰ τὴ δειλὴ κόρη τόσο, ὅσο
καὶ γιὰ τὸν περιπαθὴ μνηστῆρα, ἀξίωσημειώτες κι'
ἀλησμόνητες, κ' ἔπειτα θὰ γυρίσῃ πίσω.

B.

Καὶ τώρα γυρίζομε στὸ γάμο, τὸν πῶς σημαντι-
κὸν αὐτὸ σταθμὸ τῆς ζωῆς τοῦ Καστελλορίζιου. Ὁ
γάμος, ἡ «πῶς μεγάλη χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου» ὅπως
τὸν ὀνομάζουν οἱ νησιῶτες μας, διεξάγεται πατριαρ-
χικῶτα, θυμίζοντάς σου τῶν ρηγᾶδων καὶ βασι-
λιάδων τῶν παραμυθιῶν τοὺς γάμους, ποὺ βαστοῦσαν
«σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες». Μόνο ποὺ οἱ
δικοί μας οἱ γάμοι διαρκοῦν ὅχι σαράντα, ἀλλὰ δέκα
τούλάχιστο μέρες.

Οἱ προετοιμασίες ἀρχινοῦν καὶ στοῦ γαμπροῦ καὶ
στῆς νύφης τὸ σπῖτι μὴν ἑβδομάδα μπροστὰ ἀπὸ
τὴν τελετὴ τοῦ γάμου, ποὺ συνήθως γίνεται τὴν
Κυριακὴν. Ἐμεῖς θάρχισομε τὴν περιγραφὴ ἀπὸ
τὴν Τετράδην γιὰτὶ ἀπὸ τότες ἀρχινοῦν τοῦ Ὑμε-
ναίου τὰ τραγούδια, ποὺ ψάλλονται ἀπὸ νησιώτισσες
Μούσες, καὶ ἀπὸ τότε ροδίζουν οἱ χαρές καὶ τὰ γέ-
λια στὸ σπῖτι τοῦ γάμου.

Τὴν Τετράδην στῆς νύφης θὰ βγάλουν μὲ καμάρι—
ἀπὸ τὴν κασίλα τῆς κόρης,—τὰ ὀνειρόπλεχτα πρου-
κιά,—ποὺ τόσο ἐμόχθησε νὰ τὰ ράψῃ μὲ τὰ ἴδια τῆς
τὰ χέρια,—καὶ θὰ τα βάλουν «στὴν τάβλα» ἢ
«στὸ ράφι» γιὰ νὰ τὰ βλέπῃ ὁ κόσμος ποῦ ἔρχεται
νὰ χαιρετίσῃ. Ὅταν οἱ συγγενεῖς τῆς κόρης μὲ χί-
λια καρδιοχτύπια τὰ βαστάζουν, γυναῖκες καὶ κο-
ρίτσια ἀρχίζουν τὰ τραγουδάκια, τὰ ὅποια ὅταν
τραγουδοῦν τὰ συνοδεύουν ρυθμικὰ μὲ χτυπήματα
τῶν χειρῶν μετρημένα.

Δέν μου φαίνεται ἄσκοπο νὰναφέρω μερικά.

1. Ἐλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά, νὰνοίξω τὴν κασίλα
νὰ βγάλω ρούχα ὀλόχρυσά καὶ κόκκινην ὀμπρέλα.
2. Αὐτὰ τὰ ρούχα τὰ χρυσὰ καὶ τὰ μαλαματένια,
ποὺ νᾶναι καλορίζικα, καλοκαταλυμένα.
3. Ἦρτεν ἡ ὥρα ἡ καλὴ κ' ἡ περιυλογημένη
νὰ βάλουσι στὴ κόρη μας ὀλόχρυσον στεφάνι.
4. Τὴ νύφη μπρέπουνητὰ χρυσὰ καὶ τὸ γαμπρὸ βελούδι
καὶ τὴν κουμπάρα τὴ δεξιὰ διαμάντια δαχτυλίδια.

Ὁ κόσμος μπαίνει νὰ χαιρετίσῃ καὶ νὰ σεργια-
νίσῃ καὶ βγαίνει σὺν κύμα ἀδιάκοπο. Σπρώχοντάς
δ' ἓνας τὸν ἄλλο κ' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη γιὰ νὰ δῇ ἀπὸ
κοντὰ τὰ προικιά, λέγει τίς συνειθισμένες εὐχές: «Ἡ

ὥρα ἡ καλὴ ὁ γάμος σας καλορίζικα τὰ ρούχα
σας».

Ὅλο τὸ σπῖτι βρίσκεται σὲ ἀδιάκοπη κίνηση.
Μίσα οἱ ἐπισκέπτες, ἔξω στὴν αὐλὴ οἱ φιληνάδες τῆς
νύφης ξεσκουμπωμένες ἢ φουρνίζουν τὰ «κουλούρια
τοῦ γάμου» ἢ τηγανίζουν, ψάρια συνήθως, ἢ μαγει-
ρεύουν γιὰτὶ ὅλοι οἱ πῶς στενοὶ συγγενεῖς τρώγουν
ἐκεῖ αὐτὲς τίς ἡμέρες τῆς χαρᾶς καὶ ἀπολλές ψυχές,
πολλές καλλιές ὅπως λέγει ἡ παροιμία.

Τὰ ἴδια γίνονται καὶ στοῦ γαμπροῦ τὸ σπῖτι.
ὅπου κάνουν αὐτὴν τὴν ἡμέρα τὰ κεριά, ποὺ θὰ
χρειαστοῦνε γιὰ τὴν τελετὴ τοῦ γάμου καὶ στηλώνουν
τὰ κρεβαττοῦρα τοῦ γαμπροῦ τραγουδώντας:

1. Αὐτὰ τὰ ρούχα τὰ καλὰ καὶ τὰ σιδερωμένα
ποὺ νᾶναι καλορίζικα, καλοκαταλυμένα.
2. Κεράσετέ τον τὸ γαμπρὸ μὲ τὸ χρυσὸ ποτήρι
νὰ κελαδήσουν τὰ πουλιὰ στῆς νύφης τὸ μαντήλι.
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Οἱ ἐπισκέψεις παίρνουν καὶ δίνουν. Μεγάλῃ ἀφθο-
νία γλυκουμάτων καὶ ποτῶν καὶ χίλιες εὐχές καὶ μύ-
ριες φιλοφρονήσεις ἀνταλλάσσονται.

Τὴν Πέμπτη γίνονται οἱ ἐτοιμασίες γιὰ τὴν
Κυριακὴν.

Τὴν Παρασκευὴ θὰ μαζευτῇ «τάσκέρι», δηλαδὴ
τὸ συγγενολόγι τοῦ γαμπροῦ—ἄντρες, γυναῖκες καὶ
παιδιά—νὰ κάνουν ἐπίσκεψιν τῆς νύφης. Ἡ «βίξιτα»
θὰναποδοθῇ καὶ ἀτάσκέρι τῆς νύφης, ὅστερ' ἀπὸ
καμπόσην ὥρα θὰ γιομίσῃ τὸ σπῖτι τοῦ γαμπροῦ.
Αὐτὲς οἱ βίξιτες μπορεῖ νὰ γίνον καὶ πρὶν τὸ μεση-
μέρι ἢ μετὰ. Τὸ πρωὶ ὅμως μαζεύονται πολλὰ παι-
διά καὶ στοῦ γαμπροῦ τὸ σπῖτι καὶ στῆς νύφης χω-
ριστὰ κι' ἀπὸ κεῖ θὰ ξεκινήσουν νὰ πᾶν «στὰ βο-
τάνια». Ὁ ἀναβιβὼν σὲ κανένα βουνὸ τοῦ νησιοῦ μας
τραγουδώντας κ' ἐκεῖ θὰ κόψουν πολλὰ κλωνάρια ἐνὸς
μυρωδάτου χαμόκλαδου, ποὺ τὸνομάζουν ἔδω «βο-
τάνι» καὶ ποὺ μοιάζει πολὺ μὲ τὴ μαντζουράνα.

Στ' ἀναβασμα καὶ καταβασμα χαρούμενα τὰ
παιδιά τραγουδοῦν αὐτὸ τὸ τραγούδι μ' ἓνα ἥχο παλὺ
γλυκὸ καί, ἔτσι νὰ πῶ, παλληκαρισίον.

Ἀπὸ τὰ βοτάνια πῆτω,
πῆτω γιὰ νὰ σκοτωθῶ,
κ' ἡ ἀγάπη μου φωνάζει
«Πιάστε τον γιὰ τὸ Θεόν».

Τώρα θὰ τὴν κάμω
τῆς κόρης μας τὸ γάμο.

Μιὰ φρεγάδα κατιβαίνει
ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν,
τὴ βασίλισσα νὰ πάρῃ
καὶ τὸ βασιλιά μεζύ.

Σκλάβος σου ὁ καθημέρος
σὺν παραπονιμένος.

Ἄσπρο μου τριανταφυλλάκι
βασίλειά τῶ λουλουδιῶ,
ποιὸς ἀρνήσθῃ τὴν ἀγάπην
νὰ τὴν ἀρνήσθῃ κ' ἐγώ.

Τώρα θὰ τον κάμω
τὸν ἐδικὸν σου γάμο.

Ἐνός γέρος τὴν ἀρνήτῃ
ποῦταν ἑκάστὸ χρονὸ
κ' ὅστερὰ μετάνοισέν το
κ' ἔκλαιε σὺν τῷ μωρῷ.

Σκλάβος σου ὁ καθημέρος
σὺν παραπονιμένος.

Ἐβγα ἀπὸ τὸ παραθύρι,
ἔλικη μουσουκαρριά,
γιὰ νὰ σβύσῃς τὸ καρδοῦνι
πῶς μίσα στὴν καρδιά.

Τὰ βοτάνια, δεμένα σὲ σεντόνια, τὰ κρύβουν σὲ
κανένα συγγενικὸ σπῖτι καὶ τὸ Σαββάτο τὸ πρωὶ τὰ
πηγαίνουν στοῦ γαμπροῦ καὶ στῆς νύφης.

Τὸ μεσημέρι τοῦ Σαββάτου θὰ συναχτοῦν ὅλ' οἱ
συγγενεῖς κ' οἱ φίλοι τοῦ γαμπροῦ, ποὺ θὰ καλέσῃ
ἐπίσημα τὸν μπαρμπέρην του νὰ ξουρίσῃ αὐτὸν καὶ
τοὺς συντρόφους. Μόλις ὁ γαμπρὸς ἀρχίζει νὰ κου-
ρεῖται καὶ νὰ ξουρίζεται, οἱ φίλοι του καὶ πλῆθος ἀπὸ
συγγενεῖς, ἄντρες καὶ γυναῖκες, θὰ περικυκλώσουν αὐ-
τὸν καὶ τὸν μπαρμπέρην καὶ θάρχισουν τὰ κατάλληλα
στὴν περίστασιν, ἐγχώρια τραγουδάκια. Καλὸ μοῦ
φαίνεται νὰ γράψω ἔδω μερικά.

1. Περμπέρην τὰ ξουράρια σου νὰ τα μαλαματώσῃς
νὰ περμπέρῃς τὸ γαμπρὸ καὶ μὴ τὸν ἀματώσῃς.
2. Περμπέρην τὰ ξουράρια σου βγάλε τα ἀπὸ τάρμαρα
νὰ περμπέρῃς τὸ γαμπρὸ κι' ὅλα τὰ παλληκάρια.
3. Ἄνθ' ἡ μωρὴ ἢ μπόλκα σου, τριαντάφυλλα ὁ ἄγκος σου
χιλιάδες λίρες Ἀγγλικὲς ἀξίζει ὁ λογισμὸς σου.
4. Ποιὸς σοῦ τα κόβει τὰ μαλλιά καὶ ποιὸς σε περμπέρει
καὶ ποιὸς σὲ χύνει τὸ νερὸ καὶ δὲν παραλογίζῃ;

Μετὰ τὸ γαμπρὸ ξουρίζεται ὁ κουμπάρης καὶ
ὅστερ' ἀπ' αὐτὸν ὅλοι οἱ φίλοι του. Πόση χαρὰ ἔχει
αὐτὸ το γραφικώτατο ἔθιμο τοῦ νησιοῦ μας, ποὺ
μεγάλῃ ζωὴ τοῦ δίνουν τὰ τραγούδια μας, ἀγκαλια-
σμένα μὲ τὴ δημόδιη μουσικὴ μας ποὺ τᾶρωματίζει
θεσπέσια! Ὡ! αὐτὴ τοῦ νησιοῦ μας ἡ ἀτίλειωτη
ποίησις, ἀδερφομένη μὲ τὴ δημοτικὴ μουσικὴ μας! Ἐ-
βίκαί ἓνας ὠκεανὸς ζωῆς καὶ πάθους ἀτίλειωτος, μὲ
βάθος καὶ πλάτος ἀμέτρητο, μὲ κύματα ὁμορφίας
καὶ χάριος ἄπειρα. Ἀμέτρητα τραγούδια τονισμένα
ἔχομε γιὰ κάθε περίστασιν τῆς ζωῆς μας.

Πόσο γερὰ ἡ ποίησις εἶναι δεμένη μ' ὅλες τίς
σχέσεις μας, μὲ τὰ ἔθιμά μας, μὲ τὰ λόγια μας! Καὶ
τὴ χαρὰ ποὺ σὺν ἥλιος μᾶς γλυκοφωτίζει καὶ
τὴ λύπη ποὺ μας ἰσκιάζει σὰ μαῦρο σύννεφο, μὲ
τὰ τραγούδια μας ἐκφράζομε. Ἐχομε τρα-
γουδάκια τοῦ γάμου, ποὺ σοῦ θυμίζουν «τοὺς ὕμε-
ναίους» τῶν προγόνων μας καὶ τραγούδια τῶ νεκρῶν,
«τοὺς θρήνους» τοὺς. Τραγούδια τῆς σπαντακλειδᾶς,
κούνιας ποὺ μόνον κορίτσια μπαίνουν μέσα καὶ τρα-
γουδοῦν, καὶ τραγούδια γιὰ νανούρισμα· τραγούδια
τῆς μεγάλης Σαρακοστῆς (τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ)
καὶ τραγούδια τῶ Βαγιῶ καὶ τῆς Μεγαλοβδομάδας·
τραγούδια τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ τραγούδια τῆς Πα-
σχαλιάς· τραγούδια..... Κ' εἶναι τόσο πολλὰ! Ἄν
μποροῦσε νὰ τὰ συνάξῃ κανεὶς ὅλα!

Γ.

Τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου, πρὶν τὰ μεσάνυχτα,
«θὰ ρίξουν τὰ βοτάνια». Τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ μυρισμένα
αὐτὰ χαμόκλαδα, ποὺ τραγουδώντας κατέβασαν τὰ
παιδιά ἀπὸ τὸ βουνό, θὰ τα δώσουν γιὰ τῆς νύφης
τὸ λουτρό καὶ τὰλλα μισὰ θὰ τα βάνουν στὴ μέση
τοῦ σπιτιοῦ αὐτὴν τὴν ὥρα σ' ἓνα σεντόνι ἐπάνω.
Ἀφοῦ τὰ κορίτσια τὰ κανακίσουν μὲ τὰ τραγούδια
τοὺς—τραγούδια, αἰώνια τραγούδια—ὁ καθένας καὶ
ἡ κάθε μιὰ παίρνει ἀπὸ ἓνα κλώνι, λέγει καμπόσες
εὐχούλες καὶ βάνει πάνω στὸ σεντόνι κἄνα νομισμα-
τάκι, τὸ μπαξίσιν τῶν παιδιῶν.

Ἦστερ' ἀπὸ τὰ βοτάνια γίνεται τὸ «τραπέζιν».
Ὅλ' οἱ συγγενεῖς τῆς νύφης θὰ φᾶν, θὰ πιῶν, θὰ
τραγουδήσουν, θὰ γελάσουν, καὶ μιὰ δυὸ ὥρες μετὰ
τὸ μεσονύχτι θὰποτραβηχτοῦν στὰ σπῖτια τοὺς. Μόνο
οἱ γονεῖς καὶ τὰδέρφια τῆς νύφης, καθὼς καὶ μερικὲς
θεῖες καὶ ξαδερφάδες τῆς θὰ μείνουν ἐκεῖ. Ἡ νύφη
ἄμα τελειώσῃ τὸ λουτρό της, θάρθῃ νὰ τὴ χτενίσουν
καὶ χτενίζοντάς τὴ νὰ τῆς τραγουδήσουν τὰ τραγου-
δάκια τοῦ χτενισμοῦ. Νὰ μερικά.

Ποιὰ σὲ τὰ λούνει τὰ μαλλιά καὶ ποιὰ σὲ τὰ χτενίζει
καὶ ποιὰ σὲ χύνει τὸ νερὸ καὶ δὲν παραλογίζῃ;

Ἐχεις μαλλιά τετράξανθα στὶς πλάτες σου ριγμένα
ποῦ τὰ χτενίζει ὁ Ἑρως μετὰ τῆ χρυσῆς τῆ χτένας.
Ἐχεις μαλλιά τετράξανθα πλεμμένα μετὰ τὴν τάξη
ποῦ κάθε τρίχα γίνεται σάββα μετὰ σφάξη.
Νῆα φλουριά νὰ τσάκιζα νὰ σέκαμνα λεγαίνε
νὰ πλένω τὴ νοτίτσα σου τὴ μαργαριταρένη.
Σαράντα ὀργιὰς τὴν ἔσκαψα, κόρη μου, τὴν αὐλή σου
νὰ βγάλω ἀθάνατο νερὸ νὰ λούσω τὸ κορμὶ σου.
Εὐλογημένη μου μυρτιά τὰ μύρτα φορτωμένη
τὰ μύρτα καὶ τίς ὁμορφιάς καὶ τὴν τιμὴ ζωσμένη.

Δ'.

Τὴν Κυριακὴ πρωὶ πρωὶ θὰ ντύσουν καὶ θὰ στο-
λίσουν τὴ νύφη. Ὁ κόσμος ἔρχεται, χαιρετᾷ καὶ
φύγει. Στὴν ὠρισμένην ὥραν ἔρχεται τὰ σκέρι τοῦ
γαμπροῦ, γυναῖκες μονάχα, αἱ συμπεθέρες γιὰ νὰ
πάρουν τὴ νύφη. Ὁμπρὸς πάει τὸ βιολί καὶ τὸ λα-
γούτο κι' ἀπὸ πίσω οἱ γυναῖκες μετὰ τὴ γραφικὴ φο-
ρεσιὰ τους. Τί ὁμορφὴ παρέλαση! Χαίρεσαι νὰ βλέ-
πης τὰ ὁμορφα καὶ καλοχτενισμένα ἐκεῖνα κεφαλά-
κια, σκεπασμένα ἀπὸ κινέζικα μεταξωτὰ μαντήλια,
ἄσπρα ἢ χρωματιστά, καὶ τὰ λιγερά καὶ ζωερὰ ἐκεῖ-
να κορμιά μὲς' στὰ χρυσόφαντα καὶ τὰ μεταξωτὰ
τυλιγμένα. Ἀμα φτάσουν στὴν νύφη, θὰ περιτριγυ-
ρίσουν τὴ νύφη καὶ θὰ τὴ στολίσουν μετὰ τραγούδια
χτυπώντας τὰ χέρια. Τὴν ἴδια στιγμὴ τῆς βάνουν
καὶ μερικὰ ἐξωτερικὰ ρούχα, ὡς τὴ γούνα, τὸ μαν-
τήλι τῆς κεφαλῆς κλπ.

Δὲ θὰ κάνω, θαρρῶ, ἔσκημα ἔν βάλω ἐδῶ με-
ρικὰ τραγουδάκια. Ἐδῶ τραγούδια νὰ θῆς καὶ τί-
ποτ' ἄλλο.

Ἐλα, εὐχὴ τῆς μάνας σου, ἔλα καὶ τοῦ κυροῦ σου
ἔλα καὶ τοῦ προπάππου σου τάρχοντοπαθεροῦ σου.
Κόρη, στὰ χιόνια βόσκουσιν κι' ἐπὶ τὴν ἀσπράδα;
στὸν μπογιατζὴν ἀκούμπησες κι' ἐπὶ τὴν ὁμορφάδα;
Κόρη μου, πλούσια νὰ γενῆς καὶ πλούσια νὰ γεράσῃς
καὶ μέσα στὰ παλάτια σου δοῦλες καὶ δούλους νᾶχῃς.
Σὰν τὸν ἀνδρὸς τῆς λεμονιάς εἶναι τὸ πρόσωπό σου
καὶ τῶν Ἑλλήνων τὸ σπαθὶ τὸ καμαρόρουδό σου.
Πύργος σαράντα πατωσιές, κόρη μου, τὸ κορμὶ σου
καὶ τοῦ Δαβὶδ τὸ λογισμὸ ἔχεις στὴν κεφαλὴ σου.

Εὐτὺς μετὰ τὸ «στολίσμα» θὰ πάρουν τὴ νύφη
μετὰ τὴν συνοδεία τῆς καὶ θὰ πᾶν στοῦ γαμπροῦ. Ἡ
τελετὴ μπορεῖ νὰ γίνη στοῦ γαμπροῦ τὸ σπίτι, μπο-
ρεῖ νὰ γενῇ καὶ στὴν ἐκκλησίαν. Στὴ δευτέρη περι-
πτωση ξεκινοῦν ἀπὸ τοῦ γαμπροῦ τὸ σπίτι, οἱ δύο συ-
νοδεῖες καὶ πᾶν στὴν ἐκκλησίαν. Μετὰ τὴν τελετὴ
ὅλοι κατεβαίνουν μετὰ τὸ γαμπρὸ καὶ τὴ νύφη,
ποῦ μετὰ τὰ στέφανα τοῦ γάμου στεφανωμένοι κρα-
τιοῦνται μπράτσο ὡς στὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ τους, ἐνῶ
οἱ καμπάνες χτυποῦν, τὰ παιδιὰ φωνάζουν ἀκαλορί-
ζικοι καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα παίζουν κανένα «ἐμ-
βατήριον» γοργὰ καὶ χαρμόσυνα. Ἐως τοῦ ἡλίου
τὸ βασίλειμα τραπέζια, χοροί, τραγούδια καὶ χωρα-
τάδες γίνονται ἐκεῖ. Μόλις σκοτεινιάσει, πρέπει ὅλοι
νὰ φύγουν γιὰ νὰ ῥήσουν τοὺς νιόγαμπροὺς ἡσυχούς κι'
ἀναπαμένους.

Τὴ Δευτέρᾳ πρωὶ πρωὶ μερικὲς γυναῖκες φέρ-
νουν στὸ καινούριο ἀντρώγυνο παχάρι, τὸ ἀφέψημα
δηλαδὴ κανέλας κι' ἄλλων μυρωδικῶν, καὶ κατιμέ-
ρια, πίτες δηλ. ἀπ' ἀλεύρι, βούτυρο καὶ ζάχαρη γιὰ
νὰ κολατσίουν.

Ὁ γαμπρὸς μένει στὸ σπίτι ὡς τὴν Τετάρτην,
ὅποτε καὶ θὰ μαζευτοῦν ὅλ' οἱ συγγενεῖς του νὰ τὸν
κατεβάσουν στὸ «γυαλό», νὰ τὸν πᾶν δηλ. πρώτη
φορὰ μετὰ τὸ γάμο του στὴν ἀγορά. Ὁ κόσμος χαι-
ρετῶντας τὸ γαμπρὸ τοῦ λέει ἀκαλορίζικες οἱ στρα-
τες σου.

Κασσιόλοριζο

Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑ

— Ἐβγα ἀπὸ τῶν μυστηρίων τὰ μάγια καὶ ἔλα
στὴν κολυμπήθρα τῆς Ζωῆς νὰ βαπτιστοῦμε
ποῦ ὡς τώρα σὰ νεκροὶ στὴ χαμονέλλα
τοῦ Ἀθῶου μετὰ τὰ μυστήρια ὁμάδι ζούμε.

Ρίξε ἀπὸ πάνου σου τὰ ἄμφια τοῦ ἀγνώστου,
ὦ Ἱέρεια τῆς Ἀρετῆς, καὶ πᾶμε,
πᾶμε στὸ νέο καλύβι, ποῦ τὸ φῶς του
θὰ μᾶς κερνήγῃ τὸν Πόθο, ποῦ ζητᾶμε.

Ἐβγα ἀπὸ τ' ἀγνώστο καὶ ἔλα νὰ γίνῃς,
τὴ σάρκα σου γιὰ νὰ γινώσκῃ νὰ νοιώθῃ,
τὴν ἀμαρτίαν ἀγκάλιασε τῆς Φρονῆς
καὶ κάνε βασιλιά μόνο τὸν Πόθο.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΑΥΡΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἡ Βολιώτικη φημερίδα «Τύπος» στὸ φύλλο τῆς πε-
ρασμένης Τρίτης πῆρε ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» ὅσα γράψαμε γιὰ
τὸ μεθεῖσι τοῦ Βολιώτη βουλευτῆ Λανανά.

— Καλὰ ἔκανε γιὰ νὰ τὰ διαβάσουν κι' οἱ Βολιώτες
καὶ νὰ καμαρώσουν τὸν ἐκλεκτό τους.

— Ἡ ἐννοία τῶν σαίχων τοῦ Rückert ποῦ ἀναφερ-
νόντουσαν στὸ προχθεσινὸ σοφὸ ἄρθρο τοῦ κ. Φωτιάδου
εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

«Ἐκεῖνοι εἶναι οἱ σοφοὶ
ποῦ ἀπὸ τὴν πλάνη ταξιδεύουν στὴν ἀλήθειαν·
μὰ κείνοι ποῦ ἐπιμένουν στὴν πλάνη
εἶναι μωροί».

— Στὸ ἴδιο ἄρθρο στὸ τέλος, ὁ κ. Φωτιάδης παίζει
καὶ μετὰ τὸν κ. Μιχαηλῆ.

— Τόνα θέλει Μουταφτῆ. Τὸ Μουτᾶφι εἶναι
σακκὶ καταικτορίχιο. Μουταφτῆς λοιπὸν εἶναι κείνος ποῦ
κλώθει τὴν καταικτορίχα καὶ ὑφαίνει ἀπ' αὐτὴ σακκιά,
βασταργαριές.

— Ὁ κ. Κ. Θεοτόκης τέλειωσε καινούριο δῆγημά του,
τρεῖς φορὲς ἀπᾶντο κάτου μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν «Ἀπελ-
λῆ» του.

— Εἶναι κι' αὐτὸ ἀπάνου σ' ἀρχαία ὑπόθεσι γραμ-
μένο, λέγεται «Λυκόφρωνας» καὶ θάρχησεν ὕστερ' ἀπὸ
δύο τρία φύλλα στὸ «Νουμᾶ».

— Κ' ἔνα χωρὰτὸ τῆς ἐποχῆς:

— «Θαγοράσεις, λέει πέντε καντάρια ψαρόκολλα; Καὶ
εἰ σοὺ χρειάζεται τόσο πᾶμα;

— Τὴ θέλει, ἀδερφέ, ὁ κ. Πρόεδρος γιὰ νὰ ξανακολ-
λήσῃ τὸν Πειραιᾶ στὴν ἐκλογικὴ μας περιφέρειαν...»

Ο ΙΔΙΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η ΑΓΓΛΙΑ ΚΙ Ο κ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»

Φαίνεται ὅτι μερικῶν ἀνθρώπων τῶχει τὸ ζῶδιό
τους νὰ τὰ θαλασσύνουν ὅπου ἀνακατετοῦν, ἢ κα-
λῆτερα νὰ μαλόνουν πάντα μετὰ τὴν ἀλήθεια, ποῦ
δίχως ἄλλο κάτι προσωπικὰ θάχουνε μ' αὐτὴ. Ἐνας
ἀπὸ τοὺς τέτοιους ἀνθρώπους εἶναι κι' ὁ κ. Φιλάρετος
«ὁ ἀδελφὸς Φιλάρετος» ἀλλὰ Ραμπαγᾶ. Ξέρουμε ὅτι
ὁ «περιφανὴς πολιτευτὴς» κατὰ τὴν κρίσιν κάποιων
ἐφημερίδων, μὰ τρομερὸς φαμφαρόνος καὶ γλωσσόκο-
πᾶνας κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἀλήθειας, βαπτίστηκε δη-
μοκράτης καὶ διαφεντευτὴς τῶν δίκων τοῦ Ἑλληνι-
σμοῦ κι' ἔτσι γιὰ κάθε φύλλου πῆδημα πετιέται κατὰ
καιροὺς στὴ μέση γιὰ νὰ πῇ τὴ γνώμη του, γνώ-
μη πάντα ἀνάποδη καὶ μακρυσμένη ἀπὸ τὴν ἀλή-

θεια. Τώρα τελευταῖα ἔρχισε μάλιστα νὰ τὴν παρα-
λήνῃ κι' ἔτσι, ὕστερις ἀπὸ τὸ μακροχρόνιο ποῦ δημο-
σίεψε γιὰ τὴ «Μεταρρύθμιση», μόνο καὶ μόνο γιὰ
νὰ πῇ πῶς εἶναι «ἀδιὰλλαχτος δημοκράτης» (στὰ
λόγια βέβαια), ξεπρόβαλε προχτές καὶ στὴν «Ἀ-
στραπὴ» καὶ ἔβαλε μετὰ τὴν Ἀγγλίαν, λέγοντας πῶς
ποτὶ δὲν ὑπαρξε φιλενάδα μας. Κ' ἡ ἀφορμὴ; Ἐπει-
δὴ ἡ «Ἑστία» ἔγραψε πῶς ἡ Ἀγγλίαν φροντίζει γιὰ
τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδας.

Μὰ ὁ δημοκράτης κ. Φιλάρετος τίτεια πράγματα
δὲν τὰφίνει νὰ περάσουνε χωρὶς νὰ τὰ χτυπήσῃ, κά-
νοντας τίτιους συλλογισμούς: Ἡ «Ἑστία» εἶναι
φύλλο αὐλικὸ καὶ γράφει φιλικὰ γιὰ τὴν Ἀγγλίαν·
ποῦ θὰ πῇ ὅτι ἡ Ἀγγλίαν ἔχει καλὰ μετὰ τὸ παλάτι·
μὰ ἐγὼ εἶμαι δημοκράτης καὶ πάω κόντρα τοῦ πα-
λατιοῦ· ἐπειδὴ ὅμως δὲ μπορῶ νὰ χτυπήσω τὸ παλά-
τι γιατί ὁ νόμος δὲ χωρατεύει, οὔτε καὶ τὴν «Ἑστία»
ἐπειδὴ εἶναι φημερίδα καὶ μπορεῖ νὰ με ρεχλαμάρῃ
καμιὰ φορὰ, ἄς χτυπήσω τοὺς φίλους τῆς· φίλος τώρα
εἶναι ἡ Ἀγγλίαν· ἀπάνου τῆς λοιπὸν φόβο δὲν ἔχω
νὰ πᾶθω τίποτε ἀπὸ μέρος τῆς, γιατί εἶναι μεγα-
λόκαρδο κράτος καὶ δὲ θὰ θελήσῃ νὰ με κατατρέξῃ.
Κ' ἔτσι κρατοῦμε ψηλὰ τὴ σημαία τῆς δημοκρατίας». Μὲ
τέτοιους σκέψεις γράφτηκε τὸ περίφημο κείμενο ἄρ-
θρο του στὴν «Ἀστραπὴ» ποῦ τὰ πραγματικὰ περι-
στατικά κι' ἡ ἀλήθεια ἔφαγαν τὴν ἀνοητότερη βρισιά.
Ὅποιος λίγα πράγματα διάβασε ἀπὸ τὴ διπλωματικὴ
μας ἱστορίαν τῶν τελευταίων τριάντα χρόνων, θάτραιβε
τὰ μάτια του μετὰ θαυμασμό σὲ ποιά κρύφια πηγὴ τὸ
τρομερὸ διπλωματικὸ μάτι τοῦ κ. Φιλάρετου ἀνακά-
λυψε τῶν ἱστορικῶν. Μὰ νὰ ποῦ δυὸ μέρες ἄρ-
γότερα ἔρχεται στὴν ἴδια τὴν «Ἀστραπὴ» ὁ κ. Ἀρ-
γυρὸς καὶ μετὰ δυὸ ἄρθρα του πειστικὰ, ἁσμένᾳ, μετὰ
παραίτητα ντοκουμέντα, χωρὶς πατριωτικὸς φαμφα-
ρονισμούς, ἀποδείχνει τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ Ἀγγλίαν
προστάτεψε περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη δύναμις τὰ
συμφέροντα τῆς Ἑλλάδας, καὶ ὅτι... ὁ κ. Φιλάρετος
τάκαμε κατὰ τὴ συνήθεια του θάλασσα. Τραβηγμέ-
νος ἀπὸ τὸ δημοκρατικισμὸ του, τοὺς φίλους τῆς Ἑλ-
λάδας τοὺς βόηκε μονάχα στὴ δημοκρατικὴ Γαλλίαν.
Μὰ νὰ σοῦ πῶ κι' ἐγὼ τὴν ἰδίαν μου, δὲν τοῦ ρίχνω ἄδι-
κο. Κοτζᾶ μου δημοκράτης ἐκεῖ, ἀδελφὸς Φιλάρετος σοῦ
λέει ὁ ἄλλος, καὶ νὰ παίνεισῃ μὴ συνταγματικὴ Ἀγ-
γλίαν, εἶναι σωστό; Τότε τί ἀγωνίζεται τόσο χρό-
νια ὁ ἄνθρωπος χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ πῇ κι' ἓνα διπλω-
ματικὸ ψέμα;

Μὲ συμπάθει
ὁ Μονομύτης

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΗΣ ΣΑΜΗΣ

Φίλτατε «Νουμᾶ»,

Δὲν εἶδα νὰ γίνη ὅσος ἔπρεπε λόγος—ἢ καλῆ-
τερα δὲν ἔγινε καθόλου—γιὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐ-
κλογὴ τῆς Σάμης. Κι' ὅμως πόσο ἔπρεπε νὰ προσέ-
ξουμε στὸ ἀποτέλεσμα τῆς νέας ἐκλογῆς! Γιατὶ
ἀπ' αὐτὸ μπορούμε νὰ καταλάβουμε καὶ τί πᾶμα
εἶναι ἡ νέα Βουλὴ μας, δηλ. ἀμαρτωλὴ μετὰ τὸ πα-
ραπάνου. Ἡ πρώτη πράξις τῆς ἦταν μὴ μὲν μεγάλη-
μεγάλῃ ἀμαρτία, μετὰ τὸ νᾶκυρώσῃ τὴν ἐκλογὴ τῶν
κ. κ. Ποταμιάνου καὶ Καβαλιεράτου. Καὶ πόσα
δὲν εἶπαν τότες γιὰ καταπάτησι τῶν θεσμῶν καὶ
νόθεψιν τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος καὶ καταστρατή-
γησιν τῶν νόμων καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο, ἐπειδὴ εἶχαν
ἀποτύχει οἱ Ντεληγιαννικοὶ ὑποψήφιοι. Οἱ κερδι-
σμένοι, μολονότι δὲν εἶχαν μετὰ τὸ μέρος τους τὴν
ἐξουσίαν, ἔκαμαν ὄργια, ἐπίεσαν, δολιεύθηκαν τοὺς θε-
σμούς καὶ γι' αὐτὸ βγήκανε βουλευτάδες. Καὶ τὸ
Ντεληγιαννικὸ κόμμα, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸν τίτλο
τοῦ ὅτι προστατεύει τοὺς θεσμούς, ἀκύρωσε τὴν ἐκ-